

ІННОВАЦІЙНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ
В СУЧАСНІЙ ОСВІТІ:
ВИКЛИКИ, РЕАЛІЇ, СТРАТЕГІЇ

ІННОВАЦІЙНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ В СУЧАСНІЙ ОСВІТІ: ВИКЛИКИ, РЕАЛІЇ, СТРАТЕГІЇ

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
IV ВСЕУКРАЇНСЬКОГО ВІДКРИТОГО
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОГО
ОНЛАЙН-ФОРУМУ

Київ, 27 жовтня 2022 року

Міністерство освіти і науки України
Національна академія наук України
Національний центр «Мала академія наук України»
Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
Інститут обдарованої дитини НАПН України
Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова
Інститут інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України
Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України
Кафедра ЮНЕСКО з наукової освіти
Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова
Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України
Льотна академія Національного авіаційного університету
Державна наукова установа «Інститут модернізації змісту освіти»
Криворізький природничо-науковий ліцей
Громадська організація «Школа адаптивного управління соціально-педагогічними системами»
Комунальний заклад «Рішельєвський науковий ліцей»
Херсонський політехнічний фаховий коледж
Державного університету «Одеська політехніка»
Кафедра професійної та вищої освіти
Державного закладу вищої освіти «Університет менеджменту освіти»
Факультет іноземних мов Державного закладу
«Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»

ІННОВАЦІЙНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ В СУЧАСНІЙ ОСВІТІ: ВИКЛИКИ, РЕАЛІЇ, СТРАТЕГІЇ

**ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
ІV ВСЕУКРАЇНСЬКОГО ВІДКРИТОГО
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОГО ОНЛАЙН-ФОРУМУ
(КИЇВ, 27 ЖОВТНЯ 2022 РОКУ)**

Київ
Національний центр
«Мала академія наук України»
2022

Рецензенти:

С. О. Довгий — президент Малої академії наук України, академік НАН України, академік НАПН України, доктор фізико-математичних наук, професор, м. Київ;

О. Є. Стрижак — заступник директора з наукової роботи Національного центру «Мала академія наук України», доктор технічних наук, доцент, м. Київ;

Г. В. Єльнікова — голова ради громадської організації «Школа адаптивного управління соціально-педагогічними системами», професорка Української інженерно-педагогічної академії, докторка педагогічних наук, м. Харків

*Рекомендовано Вченою радою
Національного центру «Мала академія наук України»
(протокол №10 від 24 листопада 2022 р.)*

Інноваційні трансформації в сучасній освіті: виклики, реалії, стратегії : зб. матеріалів IV Всеукр. відкр. наук.-практ. онлайн-форуму, Київ, 27 жовт. 2022 р. / за заг. ред. І. М. Савченко, В. В. Ємець. — Київ : Національний центр «Мала академія наук України», 2022. — 588 с.
ISBN 978-617-7945-04-7

Матеріали збірника репрезентують тези доповідей учасників IV Всеукраїнського відкритого науково-практичного онлайн-форуму «Інноваційні трансформації в сучасній освіті: виклики, реалії, стратегії», які присвячені осмисленню теоретичних і методичних принципів забезпечення результативної діяльності закладів освіти; проблем цифровізації освіти, шляхів та засобів формування ефективного віртуального простору для розв'язання актуальних освітніх проблем; питань трансдисциплінарних напрямів наукового мислення; векторів особистісного і професійного розвитку педагога, наукового потенціалу та перспектив впровадження STEM-освіти тощо. Тези доповідей зорієнтовано на узагальнення, систематизацію теоретичних положень, а також на впровадження їх в освітню практику, на використання інноваційних концепцій, застосування експериментальних розробок у процесі наукової та освітньої діяльності.

Матеріали форуму адресовано науковцям, учителям, здобувачам наукових ступенів, студентам, а також усім, хто цікавиться проблемами сучасної освіти в аспекті формування оптимальних умов для успішної самореалізації.

УДК [37.013:371.2]:001(082)

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ

ДОВГИЙ Станіслав Олексійович — голова Форуму, президент Малої академії наук України, академік НАН України, академік НАПН України, доктор фізико-математичних наук, професор, м. Київ;

ЛІСОВИЙ Оксен Васильович — голова оргкомітету Форуму, директор Національного центру «Мала академія наук України», кандидат філософських наук, доцент, лауреат Державної премії України в галузі освіти, м. Київ;

СТРИЖАК Олександр Євгенійович — науковий консультант Форуму, заступник директора з наукової роботи Національного центру «Мала академія наук України», доктор технічних наук, старший науковий співробітник, лауреат Державної премії України в галузі освіти, заслужений діяч науки і техніки України, м. Київ;

ЗАПОРОЖЧЕНКО Олександр Вікторович — співголова Форуму, проректор з науково-педагогічної роботи Одеського національного університету імені І. І. Мечникова, кандидат технічних наук, м. Одеса;

КОЛЕБОШИН Валерій Якович — співголова Форуму, директор Комунального закладу «Рішельєвський ліцей», учитель фізики, кандидат фізико-математичних наук, доцент, учитель-методист, заслужений вчитель України, м. Одеса;

ВІТВИЦЬКИЙ Сергій Сергійович — ректор Донецького державного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України, полковник поліції, м. Кропивницький;

ГАЛЬЧЕНКО Максим Сергійович — директор Інституту обдарованої дитини НАПН України, доктор філософських наук, лауреат Державної премії України в галузі освіти, м. Київ;

ГОЛІЯД Ірина Семенівна — завідувачка кафедри теорії і методики технологічної освіти, креслення та комп'ютерної графіки інженерно-педагогічного факультету Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова, кандидатка педагогічних наук, доцентка, м. Київ;

ДЕМ'ЯНЕНКО Валентина Борисівна — кандидатка педагогічних наук, завідувачка відділу інформаційно-дидактичного моделювання Національного центру «Мала академія наук України», м. Київ;

ЕЛЬНИКОВА Галина Василівна — професорка кафедри педагогіки, методики та менеджменту освіти Української інженерно-педагогічної академії, голова ради громадської організації «Школа адаптивного управління соціально-педагогічними системами», докторка педагогічних наук, професорка, м. Харків;

ЖУК Михайло Васильович — доцент кафедри соціально-гуманітарної освіти Комунального закладу «Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти», кандидат філософських наук, доцент, м. Суми;

ІВАШЕВ Євгеній Володимирович — заступник директора з навчальної роботи Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти Державного закладу вищої освіти «Університет менеджменту освіти» НАПН України, кандидат юридичних наук, доцент, м. Біла Церква;

КОТЕНКО Тетяна Миколаївна — голова громадської організації «Стратегія майбутнього», експертка Українського фонду стартапів, тренерка з бізнес-консалтингу та фандрейзингу, підприємця, м. Кропивницький;

КУЗЬМЕНКО Ольга Степанівна — радниця з гендерних питань Донецького державного університету внутрішніх справ, докторка педагогічних наук, професорка, м. Кропивницький;

ЛОЗОВА Оксана Володимирівна — завідувачка сектору науково-методичного забезпечення STEM-освіти відділу STEM-освіти ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти», м. Київ;

ЛУК'ЯНОВА Лариса Борисівна — директорка Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України, докторка педагогічних наук, професорка, членкиня-кореспондентка НАПН України, заслужена діячка науки і техніки України, м. Київ;

НАЗИМКО Єгор Сергійович — перший проректор Донецького державного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор, майор поліції, м. Кропивницький;

ПІНЧУК Ольга Павлівна — заступниця директора з науково-експериментальної роботи Інституту цифровізації освіти НАПН України, кандидатка педагогічних наук, старша наукова співробітниця, м. Київ;

САВЧЕНКО Ірина Миколаївна — учена секретарка Національного центру «Мала академія наук України», кандидатка педагогічних наук, старша наукова співробітниця, м. Київ;

СВИРИДЕНКО Денис Борисович — завідувач кафедри ЮНЕСКО з наукової освіти, Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова, доктор філософських наук, професор, м. Київ;

СЕРГЕЄВА Лариса Миколаївна — завідувачка кафедри професійної і вищої освіти Державного закладу вищої освіти «Університет менеджменту освіти» НАПН України, професорка кафедри Національної академії педагогічних наук України, докторка педагогічних наук, професорка, м. Київ;

СИДОРЕНКО Вікторія Вікторівна — директорка Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти Державного закладу вищої освіти «Університет менеджменту освіти» НАПН України, докторка педагогічних наук, професорка, м. Біла Церква;

СЛІПУХІНА Ірина Андріївна — головна наукова співробітниця відділу створення навчально-тематичних систем знань Національного центру «Мала академія наук України», докторка педагогічних наук, професорка, м. Київ;

СМУЛЬСОН Марина Лазарівна — завідувачка лабораторії сучасних інформаційних технологій навчання Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України, докторка психологічних наук, професорка, академікиня НАПН України, м. Київ;

ЧАГОВЕЦЬ Борис Миколайович — заступник директора Криворізького природничо-наукового ліцею, кандидат педагогічних наук, м. Кривий Ріг;

ЧЕРНЕЦЬКИЙ Ігор Станіславович — завідувач відділу створення навчально-тематичних систем знань Національного центру «Мала академія наук України», кандидат педагогічних наук, м. Київ;

ЮДЕНКОВА Олена Петрівна — кандидатка педагогічних наук, доцентка кафедри методики професійної освіти та соціально-гуманітарних дисциплін Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти Державного закладу вищої освіти «Університет менеджменту освіти» НАПН України, м. Дніпро.

ШАНОВНІ КОЛЕГИ!

Національний центр «Мала академія наук України» створив потужну наукову платформу для формування векторів розвитку науково-освітньої парадигми, генерування новітніх ідей, оприлюднення результатів ґрунтовних наукових досліджень, обміну науковим досвідом, науково-практичними досягненнями, що підтверджує IV Всеукраїнський відкритий науково-практичний онлайн-форум «Інноваційні трансформації в сучасній освіті: виклики, реалії, стратегії».

Форум засвідчує сформованість наукових традицій, що виявляється у незмінній зацікавленості вітчизняного наукового товариства сучасними трансформаційними процесами у сфері освіти і науки, в пошуках інноваційних рішень для освітнього процесу, у створенні широкого кола однодумців, які досліджують, систематизують та втілюють освітні інновації. З упевненістю можна констатувати той факт, що цей захід став визначною науковою подією і згуртував науковців, які щорічно долучаються до участі в наукових заходах Малої академії наук України, а кількість учасників повсякчас істотно збільшується.

Організаційно-наукову підтримку цьогорічного форуму забезпечила 21 установа-співорганізатор, що посприяло формуванню міцного наукового фундаменту в осмисленні проблем сучасної освіти, яка зіткнулася із серйозними викликами часу, напрацюванню концептуальних підходів до оцінки стану освітнього процесу, а також окресленню зримих контурів науково-освітнього простору, завдяки чому відбувається масштабне поширення продуктивних ідей, нововведень, винаходів.

Тематичні обрії форуму визначаються висвітленням широкого спектра актуальних проблем, з-поміж яких варто виокремити проблеми трансдисциплінарності в науковій освіті, цифровізації освіти, цифрових платформ для дистанційного навчання, віртуального освітнього простору, адаптивних систем в освіті, STEM-освіти, професійного розвитку, особливостей організації навчального процесу тощо. Визначені напрями роботи створюють передумови для усебічного ґрунтовного розгляду інноваційних перетворень у сучасній освіті.

Наукова команда Малої академії наук України і надалі докладатиме зусиль для успішного й ефективного функціонування наукового простору в межах форуму «Інноваційні трансформації в сучасній освіті: виклики, реалії, стратегії». Бажаю всім учасникам заходу творчих успіхів, професійних здобутків і продуктивного наукового спілкування!

*З повагою
С. О. Довгий,
президент Малої академії наук України,
академік НАН України,
академік НАПН України,
доктор фізико-математичних наук,
професор*

ЗМІСТ

Наукова панель 1

ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ

ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ 25

ДІДЕНКО Н. Г.

Мультипарадигмальність наукових досліджень
у публічному управлінні 26

ІЛІЙЧУК Л. В.

Прозорість та інформаційна відкритість сучасного університету
в контексті забезпечення якості вищої освіти 29

КАНАЄВА Г. С.

Сучасні проблеми і тенденції розвитку ефективної діяльності
закладів освіти в умовах воєнного стану 32

ЛОТИШ Н. Г., КРАВЧЕНКО Т. Ю., ПАПІНКО Р. М.

Особливості змішаної форми дистанційного навчання
у медичному вузі у воєнний час 35

МОЗГОВА С. В.

Диджитал-етикет як основа комфортного
дистанційного навчання під час воєнного стану 38

НАРОВЛЯНСЬКИЙ О. Д.

Шляхи забезпечення ефективності діяльності
закладів позашкільної освіти в умовах воєнного стану 41

Наукова панель 2

ОСОБИСТІСНА САМОРЕАЛІЗАЦІЯ ВЧИТЕЛЯ ТА УЧНЯ

В ІННОВАЦІЙНОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ 45

БІЛОУС О. В.

Освітній простір — базове середовище розвитку людини 46

БУРЛАКА О. О.

Контрольне оцінювання предметних і ключових
компетентностей на уроках української мови та літератури
як важливий чинник особистісної самореалізації
як учня, так і учителя 48

ВЕЛИЧКО К. О. Теоретичне підґрунтя ритму у розвитку особистості підлітка	51
ВІТЕНКО І. М., КУЧЕР Л. А. Інноваційний освітній експеримент регіонального рівня на тему «ЕКО-школа» як платформа для формування екологічно безпечного здоров'язбережувального освітнього середовища в закладах освіти Тернопільської області	53
ВОЛКОВА Н. В. Моделювання процесу формування професіоналізму у майбутнього інженера-педагога у галузі харчових технологій в умовах університету	57
ГЕРУН М. І. Організація науково-дослідницької діяльності ліцеїстів у процесі вивчення математики	60
ГРИЦЕВИЧ Ю. В. Розвиток підприємливості та фінансової грамотності здобувачів освіти на заняттях із української мови	63
ДЯДЮРА О. А. Невербальна техніка вчителя як необхідна умова успішного викладення навчального матеріалу	66
ЄРМАКОВА О. П. Формування ключових компетентностей на уроках словесності	69
ЖУРБА Л. В. Від пізнання до активної життєвої позиції: проблемні задачі на уроках новітньої історії	73
КІЙКО Н. О. Стимулювання психологічної та творчої активності на прикладі використання методу мозкової атаки	77
КОНДРАШОВ М. М. Управлінський ресурс педагогічного дизайну в самореалізації особистого потенціалу вчителя	80

КОНДРАШОВА К. Г. Превенція як засіб самореалізації творчих здібностей вчителя в освітньому процесі	83
КОНДРАШОВА Л. В. Стратегія самореалізації творчої професійної позиції вчителя в процесі науково-методичної роботи ліцею	86
КУШНІР І. О. Готовність педагогічних працівників ЗП(ПТ)О до здійснення інноваційної діяльності	89
ЛИТВИНОВА О. М. Інноваційні педагогічні технології навчання на уроках хімії в академічному ліцеї	91
ЛІПІНСЬКИЙ В. О. Креативні завдання як засіб результативного навчання учнів фізики	94
ЛЯСОВ І. Г. Підготовка вчителів і учнів до ціннісно зорієнтованої взаємодії під час реалізації педагогічного процесу	98
МАХЕНЬКО Я. Д., СТЕЛЬМАШЕНКО Я. А. Вивчення об'єктно-орієнтованого програмування в школі	101
ПЕТРУШАК О. М. «Методична скарбничка» як інноваційний ресурс для саморозвитку педагога професійної освіти	104
САВЕЛЬЄВА С. О. Використання методу проєктів на уроках інформатики	106
ТОЛСТИХ О. О. Самореалізація вчителя в процесі дистанційного навчання	109
ТУМАНЯН Т. С. Синергія творчої майстерності педагога з розвитком обдарованості здобувачів освіти	112
ФАДЄЄВА О. В. Удосконалення рівня професійної компетентності вчителя шляхом самоосвітньої діяльності	115

ХАРИТОНОВА Т. І. Соціальна модерація кадрового забезпечення академічних ліцеїв у сучасних умовах	118
--	-----

ЧАГОВЕЦЬ Б. М. Організаційно-педагогічні умови формування природничо-наукової компетентності учнів	121
--	-----

ШЕХОВЦЕВА О. Г. Формування екологічної компетентності у здобувачів освіти Бердянського медичного фахового коледжу	123
---	-----

Наукова панель 3 ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК ПЕДАГОГІЧНИХ І НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ В УМОВАХ ВІДКРИТОЇ ОСВІТИ	127
--	-----

ГАБРУСЄВ В. Ю., СТЕПАНЮК А. В., ЯЦЕНЯК Д. В. Професійний розвиток науково-педагогічних працівників як умова ефективного функціонування інформаційного освітнього середовища у закладах освіти	128
--	-----

ГРИЩЕНКО О. Б. Реалізація виховного компонента концепції «Нова українська школа» як складова професійного розвитку педагога	131
--	-----

ДЗЮБА В. П. Інформаційно-цифрова компетентність як одна з пріоритетних у професійному розвитку керівника закладу загальної середньої освіти	134
--	-----

КОМАР О. С. Професійний розвиток майбутніх вчителів англійської мови в умовах відкритої освіти	138
--	-----

ЛОГІНОВ А. Ю. Ідея професійного розвитку педагогічних працівників у об'єднаних територіальних громадах, де не створено центрів професійного розвитку	141
---	-----

ЛОКШИН В. С. Формування професійної компетентності майбутніх педагогів професійного навчання в умовах диджиталізації суспільства	144
---	-----

НАРОВЛЯНСЬКА М. Д. Вимоги до підготовки педагогів позашкільної освіти для роботи в умовах особливих періодів	146
НОРКІНА О. В. Роль педагога-тьютора в організації освітнього процесу	149
ОДАРЧЕНКО В. І., ГАНУС А. Ю. Трансформація управлінської культури сучасного освітнього менеджера	152
ПОЛОНСЬКА В. В. Інформаційно-комунікаційні можливості розвитку професійної майстерності педагога в умовах реалізації концепції «Нова українська школа»	155
РАДОМСЬКИЙ І. П. Розвиток андрагогічної компетентності педагогічного персоналу закладів вищої освіти	158
РЯБЦЕВА Г. В. Професійний розвиток педагога в умовах відкритої освіти	161
СЕРГІЄНКО О. С., БОНДАРЕНКО В. В. Професійний розвиток педагогічних і науково-педагогічних працівників в умовах відкритої освіти	163
СИДОРІВ С. М. Підготовка педагогів та їх професійний розвиток у контексті концепції навчання в різноманітності	166
СКРИПНИК О. О. Технологічні основи застосування моделі управління процесом формування професійної компетентності керівника професійно-технічного навчального закладу	169
СЯОЦЗІН Вень (Wen Xiaojing), КОРСУН І. В. Формування компетентностей як завдання підготовки майбутнього вчителя фізики у контексті реалізації концепції «Нова українська школа»	172
ТОРБА Н. Г., ХАРАГІРЛО В. Є. Професійний розвиток педагогів в умовах відкритої освіти	174

ЧУДАКОВА В. П. Інтегративний інструментарій інноваційної трансформації сучасної освіти: реалізація технологій «Формування психологічної готовності до інноваційної діяльності» та «Розвиток психологічних компетентностей конкурентоздатності особистості» з використанням цифрових і STEM-засобів	177
ШЕВЧЕНКО С. В., ВАРІНА Г. Б. Імплементація інноваційних ІКТ- та AR-технологій у процесі розвитку життєстійкості майбутніх фахівців	181
ЮАНЬ Веньцзін Принципи формування трансверсальних компетентностей майбутніх докторів філософії у галузі Освіта / Педагогіка у процесі професійної підготовки	186
Наукова панель 4 БАГАТОРІВНЕВА СИСТЕМА ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛЯ	189
БЛУДОВА Ю. О., НАКАРМІ С. Р. Формування національних цінностей у майбутніх учителів у процесі професійної підготовки	190
ГОЛІЯД І. С., ТРОПІНА М. А. Інжиніринг та технічна творчість у підготовці майбутніх учителів технологій в умовах сучасних викликів	192
ІЛЬІНА О. О., ПРОКОПЕНКО-ДУБОВА Д. Ю. Підготовка майбутніх педагогів у контексті стандартизації початкової освіти	195
МАНІЯК В. С. Підготовка майбутнього вчителя в умовах війни: реалії та перспективи	198
ОТРОШКО Т. Ф., КАСЬКО Т. С. Медіаінформаційна грамотність — ключова компетенція вчителя ХХІ століття	201
ПОДОЗЬОРОВА А. В., ВАСЕНЬОВА Ю. О. Теоретичні засади організації самоосвітньої діяльності студентів під час дистанційного навчання у закладах фахової передвищої освіти	204

ПОСТРИГАЧ Н. О. Трансформація початкової педагогічної освіти Туреччини в умовах європейської інтеграції	207
СЛІПЧИШИН Л. В. До проблеми багаторівневої підготовки педагогів профільного і професійного навчання в умовах освітньо-науково-виробничого кластера	210
ШЕРЕМЕТЬЄВА С. Г. Проведення освітніх тренінгів у системі підготовки вчителя технологій	213
Наукова панель 5 ТРАНСДИСЦИПЛІНАРНА ПАРАДИГМА НАУКОВОЇ ОСВІТИ: ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИЙ АСПЕКТ	217
АТАМАНЧУК П. С., АТАМАНЧУК В. П. Формування STEM-інтеграційних природничо-наукових компетентностей індивіда в орієнтувальних умовах трансдисциплінарної парадигми наукової освіти	218
ГРИБ'ЮК О. О. Теоретичні та емпіричні засади XR-студій «Clever: School of Natural and Mathematical Sciences»: як досліджувати і навчати?	221
РАБАДАНОВА Л. В. Освіта як об'єкт трансдисциплінарного дослідження в розвідках учених Національної академії педагогічних наук	225
САВЧЕНКО Я. В., КУДЛЯК В. М., БЕЛАН Т. І. Диференціація професійної компетентності інтерпретаторів інтерактивного Музею науки Малої академії наук України в умовах воєнного часу	228
СУПРУН Д. М. Євроінтеграція — об'єктивна реальність розвитку освіти сьогодення	233
ЧЕРНЕЦЬКИЙ І. С., СЛІПУХІНА І. А. Наукова освіта у Всеукраїнському інтернет-турнірі із природничих дисциплін «Відкрита природнича демонстрація»	236

ШАПОВАЛОВ Є. Б., ШАПОВАЛОВ В. Б., ШАПОВАЛОВА І. М. Стимулювання мотивації учнів застосуванням інформаційних технологій для забезпечення STEM та наукової освіти	239
ШИХОВЦЕВ Ю. С., ШИХОВЦЕВА Л. Є. Міжпредметність і абстрактність в освіті наукового спрямування. Світовий досвід	243
Наукова панель 6 ЦИФРОВІЗАЦІЯ ЯК КЛЮЧОВИЙ ФАКТОР РОЗВИТКУ ОСВІТИ XXI ст.	247
АЖДЕР В. В. Імерсивні технології для навчання	248
АНТОНОВ Є. В. Гейміфікація освітнього процесу: аналіз поняття	250
АТАМАНЧУК В. П. Цифрова гуманітаристика як важливий компонент сучасного наукового простору	253
БОНДАРЕНКО Л. В. Взаємозалежність освіти та цифрових технологій	256
БОНДАРЕНКО С. В. Використання цифрових технологій під час дистанційного навчання географії в коледжі	258
ВОРОБІЙОВА О. А. Використання сучасних цифрових технологій в освітньому просторі	260
ГОЧМАНОВСЬКИЙ Д. Л. Онлайн-урок в умовах війни: виклики та перспективи	264
ДАВИДЧЕНКО І. Д. Цифровізація як ключовий фактор формування лінгвокультурологічної компетентності здобувачів вищої освіти XXI ст.	268
КАЛАЧЕНКОВА К. О. Диджиталізація сучасної освіти	271

КІЛЬЧЕНКО А. В., ШИНЕНКО М. А., ШИМОН О. М. Особливості включення наукових журналів до міжнародної бази даних Web of Science	273
КЛЕБА А. І. Цифровізація як фактор удосконалення системи освіти	276
КОВАЛЕНКО С. Г. Освіта під звуки сирен	278
ЛОГІНОВА А. О. Використання цифрових технологій в межах курсу за вибором «Цифрова економіка та основи регіональної політики» (10 клас)	281
НЕСТЕРЕНКО І. В. Особливості розвитку цифрової освіти в умовах євроінтеграції України	284
ПІНЧУК О. П., ЛУПАРЕНКО Л. А. Енциклопедичні видання у науково-довідкових цифрових ресурсах	287
ПОПОВ М. В., ЄМЕЦЬ В. В. Використання послуг DOI від Crossref для наукових видань Малої академії наук України	290
РУЗАНОВА О. П. Вплив цифрової трансформації на економічні та освітні процеси	294
САДОВНИЧЕНКО Ю. О., ПАСТУХОВА Н. Л. Цифровізація вищої медичної освіти на прикладі дисципліни «Медична біологія»	296
ЦИГАНОК О. М. Цифровізація освітнього контенту при викладанні філологічних дисциплін як ключовий фактор розвитку сучасної гуманітарної освіти	298
ЧЕБУКІНА В. Ф., ЗІМЕНС Ю. В. Сучасні підходи до організації та здійснення практичної підготовки студентів	301

Наукова панель 7	
ЦИФРОВІ ПЛАТФОРМИ ТА ЦИФРОВИЙ КОНТЕНТ	
ЩОДО ДИСТАНЦІЙНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ	305
 АТАМАСЬ А. І.	
Вивчення принципів радіозв'язку	
під час дистанційного навчання	306
 БЕЗКОРОВАЄВА Н. В.	
Створення власного якісного цифрового контенту —	
запорука успішного дистанційного навчання	309
 БОЙКО Г. П.	
Цифрова підтримка освітнього процесу	
під час дистанційного навчання	312
 БУСАРГІНА В. В.	
Використання онлайн-дошок та сайтів	
при дистанційній формі проведення занять та уроків	315
 ГЕВКО О. І., ГОЛЯРДИК Н. А., МАКОГОНЧУК Н. В.	
Особливості використання	
дистанційних платформ у вищих навчальних закладах	
під час занять з української мови в умовах війни	318
 ГЛУШИХІН Д. С.	
Генерація візуального контенту	
за допомогою штучного інтелекту в Blender	321
 ДЕМ'ЯНЕНКО В. Б., ДЕМ'ЯНЕНКО В. М., КАЛЬНОЙ С. П.	
Е-сценарій як онтологічний засіб	
операціонального формування трансдисциплінарної бази знань	324
 ДЕРКАЧ Ю. О.	
Використання сучасних інноваційних технологій:	
«"Canva" for Education: стильна візуалізація	
навчального контенту» на уроках історії	328
 ЗАВІША І. В.	
Цифрові технології в системі підвищення	
кваліфікації педагогічних працівників	332
 ІЛЛІНА О. М.	
Цифровий аналітичний контент для самостійної роботи	
здобувачів освіти викладача професійного спрямування	335

КАТЦ А. М., ПІСТРУІЛ М. І., МАСЛЕЧКО А. М. Особливості проведення вступної кампанії РНЛ 2022	339
КОЛІСНИК В. О. Цифрові платформи як основа сучасного навчання	342
КОТЕНКО О. Д., МАРЧУК О. Д. Дистанційне навчання та цифрові технології. Переваги та недоліки	344
КРЕЙДУН Н. П., ХАРЧЕНКО А. О., ЯВОРОВСЬКА Л. М. Цифрові інструменти забезпечення комфортного навчального середовища	348
МІСЬКО Є. В. Порівняння мов програмування C++ та BLUEPRINTS при розробці відеогри на UNREAL ENGINE	351
НАЛИВАЙКО О. О. Цифрові засоби протидії академічній недоброчесності в освітньому просторі ЗВО	354
ПАХОМОВА І. М. Інтеграція додаткових онлайн-інструментів у дистанційні курси на платформі Moodle	357
ПЕТРАШЕВСЬКА А. М. Цифрові можливості використання краєзнавчого матеріалу на уроках української мови	360
ПОГОРЛЮК К. В., ПОГОРЛЮК Т. А. Розробка web-ресурсу як допоміжного елемента у процесі дистанційного навчання	363
РЕВА С. В. Використання у дистанційній формі навчання G Suite for Education при підготовці агроінженерів	367
СТОВБА Т. А. Розвиток морської освіти в умовах турбулентності: реалії та перспективи	370
ФОМІЧОВА О. В. Використання розширених сервісів Google для підготовки фахових молодших бакалаврів	373

ХАРИТОНОВ В. М. Віртуальна мікроскопія — розвиток цифровізації навчання	376
ЦИГАНОК О. О. Практичні аспекти впровадження дистанційної форми навчання засобами цифрових освітніх платформ в умовах часткової евакуації здобувачів освіти та педагогічних працівників закладів професійно-технічної освіти	379
ЧЕТВЕРТАК Т. Ю. Цифрові протоколи до практичних занять з хімічних дисциплін для майбутніх асистентів фармацевтів	382
ЧУБАТА О. М. Віртуальний музейний простір як засіб розвитку обдарованої особистості	383
Наукова панель 8	
ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ДИСТАНЦІЙНОГО І ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ	387
БІЛЯВСЬКИЙ С. М., ПОСТЕРНАК Н. О., ЯНІЦЬКА Л. В. Особливості застосування ігрових технологій навчання на практичних заняттях з медичної біохімії для формування практичних навичок у студентів спеціальності 222 «Медицина»	388
БРИЧКА М. П. Формування психологічної, операціональної та матеріальної готовностей учнів до ефективного дистанційного навчання	391
ВОЛЯНЮК А. С. Актуальні проблеми розвитку мотивації учнів початкової школи в умовах війни	394
ДЗЕВИЦЬКА Л. С., ДАЦЮК Т. К., МИРОШНИЧЕНКО Н. О. Використання платформи Moodle під час дистанційної підготовки майбутніх юристів в умовах війни	398
ЗОТОВА Л. М., НАЛИВАЙКО Н. А., НАЛИВАЙКО О. О. Моніторинг якості освіти в умовах вимушеного дистанційного навчання. Погляд студентства	402

■ ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ІГРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ НА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТТЯХ З МЕДИЧНОЇ БІОХІМІЇ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК У СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 222 «МЕДИЦИНА»

Сергій Миколайович Білявський,

асистент кафедри медичної біохімії та молекулярної біології
Національного медичного університету імені О.О. Богомольця,
кандидат біологічних наук,
м. Київ
sm.bilyavskiy@gmail.com

Наталія Олександрівна Постернак,

асистентка кафедри медичної біохімії та молекулярної біології
Національного медичного університету імені О.О. Богомольця,
кандидатка педагогічних наук, доцентка,
м. Київ
nposternak1976@gmail.com

Леся Василівна Яницька,

завідувачка кафедри медичної біохімії та молекулярної біології
Національного медичного університету імені О.О. Богомольця,
кандидатка біологічних наук,
м. Київ
yanitskayalesya@gmail.com

Сучасний етап розвитку освіти характеризується інтенсивним пошуком нових методів навчання в теорії та практиці. Цей процес зумовлений невідповідністю традиційних методів і форм навчання новим тенденціям системи освіти в сучасних соціально-економічних умовах розвитку суспільства, що зумовлює низку об'єктивних інноваційних нововведень. Зважаючи на зазначене, питання використання в освітньому процесі різноманітних педагогічних технологій стає дедалі актуальнішим [1]. Одним з різновидів таких педагогічних технологій є ігрові технології.

Питання впровадження ігрових технологій навчання в освіті вивчалися такими науковцями, як А. Макаренко, Г. Спенсер, Дж. Локк, Я. Коменський, Г. Сковорода, К. Ушинський, Г. Щедровицький та ін. Так, у статті Н. Онищенко [2] розкрито особливості застосування ігрових технологій під час викладання педагогічних дисциплін у вищій школі, досліджено поняття «гра» та «ігрові

технології». Авторка зазначає, що специфіка ігрових технологій полягає в тому, що вони спираються на механізми ігрової діяльності, актуалізацію емоційного змісту, пов'язаного з ідентифікацією певної ролі, активною взаємодією, досягненням індивідуального і загального «виграшу» тощо.

Крім того, актуальність та особливості впровадження таких інноваційних технологій у вищій медичній освіті досліджували: В. Капустник, В. Лісовий, В. Марковський, І. Завгородній, Л. Фоміна, А. Ніколаєва, А. Горецька, Т. Скорбач та ін. Ігрові освітні технології в умовах сьогодення є одними з актуальних інструментів якісної підготовки майбутніх фахівців, що дає змогу в навчальних умовах набувати практичних навичок з використання теоретичних знань і напрацьовувати шаблони поведінки в певних клінічних ситуаціях, активізувати пізнавальну діяльність студентів в умовах позитивного сприйняття та вільного вираження думок і поглядів. Ігрові методи характеризуються наявністю ігрових моделей об'єкта, процесу або діяльності; активізацією мислення й поведінки студента; високим ступенем участі в навчальному процесі; обов'язковістю взаємодії студентів між собою та викладачем; емоційністю і творчим характером заняття; самостійністю студентів у прийнятті рішення; їх бажанням набути умінь і навичок за відносно короткий термін.

Така ігрова діяльність має кілька важливих дидактичних функцій: спонукальну (викликає цікавість у студентів); комунікабельну (засвоєння елементів культури спілкування); самореалізацію (учасники гри реалізують свої індивідуальні можливості); розвивальну (розвиток уваги, волі та інших психічних якостей); розважальну (отримання задоволення); діагностичну (виявлення прогалин у знаннях, уміннях та навичках, поведінці); корекційну (внесення позитивних змін у структуру особистості майбутніх фахівців) [3].

Важливими перевагами ігрових технологій є їх інтерактивність, творча реалізація та застосування різного спектра здобутих теоретичних знань в ігровій формі. Види ігрових технологій доволі різнопланові, що дає змогу підібрати необхідні та доцільні методи й розробити ефективні ігри як для фахових, так і для загальних дисциплін, як для відпрацювання тих чи інших навичок з невеликим обсягом завдань, так і для складних міждисциплінарних ситуацій.

Зазвичай у навчальному процесі ЗВО використовують або як окремий аудиторний різновид заняття, або як елемент традиційного (практичного чи семінарського) заняття такі ігрові технології: ділові ігри (відтворення предметної та соціальної специфіки певної діяльності), рольові ігри (розігрування певних життєвих ролей), технології ток-шоу (структуровані дискусії, в яких беруть участь усі учасники), ігри-вправи (розгляд різних ситуацій) тощо.

Викладачі кафедри медичної біохімії та молекулярної біології застосовують елементи таких ігрових технологій, зокрема рольових ігор чи ігор-вправ, на практичних заняттях, під час яких студентами під керівництвом викладача відпрацьовуються (розв'язуються) змодельовані ситуаційні задачі клінічного характеру. Використання таких ігрових технологій є корисним та важливим освітнім інструментом, що сприяє підвищенню рівня студентоцентричності, полегшує здобуття студентами професійних компетентностей та опанування і відпрацювання практичних навичок.

Отже, можна констатувати таке: завдяки застосуванню ігрової діяльності на заняттях краще розвиваються індивідуальні здібності студентів і знижується рівень напруги та тривоги, оскільки вони не відчувають психологічного тиску, який властивий під час звичайної навчальної діяльності; у процесі залучення всієї групи студентів до ігрової діяльності спостерігається покращення засвоєння знань з теми завдяки зростанню рівня мотивації та розуміння цілей застосування цих знань у майбутньому; навчання з елементами ігрової діяльності дає змогу позбутися шаблонів і стереотипів, воно здатне змінити ставлення студентів до будь-якого явища, факту, проблеми, що стимулює їхню інтелектуальну діяльність, вчить прогнозувати, досліджувати та перевіряти правильність прийнятих рішень і гіпотез, виховує культуру спілкування, формує вміння працювати в колективі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Постернак Н. О. Використання інноваційних технологій у підготовці майбутніх вчителів природничих дисциплін. *Педагогічні інновації* : матеріали всеукр. наук.-практ. інтернет-конф. (м. Миколаїв, 28–29 квітня 2021 р.). Миколаїв : МНАУ, 2021. С. 15–16.

2. Онищенко Н. Застосування ігрових технологій під час викладання педагогічних дисциплін у вищій школі. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2021. Вип. 35. Т. 4. С. 260–267.

3. Гречановська О. В., Кравець Н. М. Ігрові технології навчання як одна з інноваційних форм навчально-виховного процесу ВНЗ. *Матеріали XLVI науково-технічної конференції підрозділів ВНТУ*: зб. доп. (м. Вінниця, 22–24 березня 2017 р.). Вінниця : ВНТУ, 2017. С. 128–132.

■ ФОРМУВАННЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ, ОПЕРАЦІОНАЛЬНОЇ ТА МАТЕРІАЛЬНОЇ ГОТОВНОСТЕЙ УЧНІВ ДО ЕФЕКТИВНОГО ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Марія Петрівна Бричка,
студентка-магістрантка
фізико-математичного факультету
Тернопільського національного
педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка,
м. Тернопіль
marijatsymbala@gmail.com

Виклики сучасності спонукають до сутнісної модернізації освітньо-комунікаційного простору, коли навчальний процес переносять з-за парт класних кімнат до комп'ютерних моніторів та в домашні умови організації навчання. Однак **кінцевим результатом** навчання здобувачів **освіти**, незалежно від форми навчання, є формування готовності індивіда до реалізації власного кредо та професійного потенціалу в соціумі [1, с. 252–254]. Науково-природнича компетентність є ключовим мірилом процесу [2, с. 7], а реалізація ефективного навчання фізики є його важливою складовою [3, с. 120–198].

Якісна реалізація навчально-пізнавальної діяльності індивіда в умовах дистанційного чи змішаного навчання передбачає залучення готового до цього процесу суб'єкта і не може базуватися